

Adolf Švadlenka – vzpomínky

Životní milníky Adolfa Švadlenky¹

Adolf Švadlenka, blížňovický rodák, na jehož adresu byla zahraničním odbojem z Anglie v roce 1941 vyslána skupina parašutistů SILVER A, se narodil 2. června 1904.² V rodné víscce navštěvoval jednotřídní obecnou školu, ve které na počátku 20. století působil vlastenecky založený učitel Václav Havlíček. Po ukončení obecné školy se Adolf Švadlenka vyučil kolářskému řemeslu v Chroustovicích u pana Záleského.

Vojenskou službu konal Adolf Švadlenka v letech 1923 – 1925 u ženijního praporu, čety 22, polní roty v Terezíně. Po návratu nastoupil na statku „barona“ Štěpánka ve Vestci u Chrudimě. Kromě práce ve svém oboru zastával

současně post řidiče osobního automobilu. V roce 1928 se oženil s Antonii Nevečeřalovou z Dvakačovic. Následujícího roku se manželům narodil syn Adolf. V roce 1932 se rodina Švadlenkova stěhuje do nedalekých Mikulovic, kde se jim o tři roky později narodila dcera Marie. Adolf Švadlenka nejprve pracoval ve velkostatku Hořeňovský v Dražkovicích, roku 1934 se stal zaměstnancem závodu Explosia v Semtíně. Zde pracoval až do svého zatčení 24. června 1942.

Roku 1934 rozšířil řady členstva Československé strany sociálně demokratické a v následujícím roce přijal paralelně ke své práci v Explosii místo řidiče, převážně pro potřeby sociálnědemokratického poslance Národního shromáždění Československé republiky Bohumila Laušmana. Adolf Švadlenka vozil Tatrou 57 Bohumila Laušmana nejen do Hrochova Týnce, kde se poslanec důvěrně znal s panem Ročným, ale také

¹ Zpracováno na základě přepisu textu pana Adolfa Švadlenky – syna. Tento přepis je k dispozici na OÚ Hrochův Týnec.

² Adolf byl jediným synem manželů Stanislava a Antonie Švadlenkových, jeho sestry se jmenovaly Anežka, Marie a Eva.

do chroustovického mlýna pana Žitka, do Luže, Skutče, Hlinska, Poličky, Trhové Kamenice i ostatních obcí Pardubicka. Není proto divu, že se Adolf Švadlenka pro svou zodpovědnost a názory, jež zastával, stal osobním přítelem tohoto významného předmnichovského politika.

Po vpádu Německa do Československa v březnu 1939 opouští generální tajemník ČSSD Bohumil Laušman na základě doporučení vedení své strany republiku. Jeho cesta do emigrace vedla z Prahy na venkov - do obce Vršov u Horního Bradla do rodiny Švadlenkových, do rodiny Nevečeřalových a také do obce Tvárná do rodiny Krejčových. Později do Vojnova Městce a České Třebové, odkud pokračoval vlakem přes Maďarsko a Jugoslávii do Anglie. Zde začíná nový aktivní politický život, na několik let se stává členem Státní rady československé v Londýně.³

Válečné události

Dne 28. prosince 1941 byl zahraničním odbojem z Anglie vyslán na území republiky odbojový paravýsadek SILVER A ve složení: npor. Alfred Bartoš, rotmistr Josef Valčík a četař radiotelegrafista Jiří Potůček.⁴ Této skupině bylo jako působiště určeno Pardubicko. Měla proto s sebou seznamy vlastenců, jež jim v Londýně dal k dispozici právě Bohumil Laušman.

Mezi jinými obdržela i tyto informace na Adolfa Švadlenku z Mikulovic:

- od Laušmana Ada z Mikulovic (Stanislav Švadlenka)
- 170 cm, prostřední, tmavé prořídle vlasy, poněkud vysedlé lícni kosti, hranatý obličej, bezvousý, hnědé oči
- Pracuje v Explosii, dělal šoféra
- Necht' si vzpomene na cestu do Prahy 1. září 1939, kdy se Laušman schovával před zatčením a kdy ho Švadlenka odvezl na venkov
- Necht' si vzpomene na lístek a dopis, které Švadlenkovi poslal Laušman od Bělehradu 5. - 6. hodina odpoledne
- 8 h odjezd, 3 h návrat !!, úterý: 13 h autem

Skupina nebyla vysazena přesně dle plánu u Heřmanova Městce, ale u Senice na

Poděbradsku. Po seskoku se Valčík nechal odvézt na první záchytnou adresu do Chrudimi k Františku Buršovi. Toho však postihlo říjnové zatýkání v řadách PVVZ.⁵ Valčík musel dále do Mikulovic. U zamrzlého rybníka, ke kterému přijel dopoledne náhodným povozem místního zemědělce pana Hyblíka, vystoupil a přišel ke skupině chlapců, kteří si zde užívali vánoční prázdniny. Přišel s dotazem, kde bydlí Švadlenkovi. Byl zde i syn Adolfa Švadlenky, jež neznámého člověka odvedl do rodiny. Cestou se Valčík vyptával chlapce na běžné a rodinné věci. Rodiče doma nebyli a znavený Valčík usíná sedě u

teplých kamen. Když se Adolf Švadlenka starší vrátil v odpoledních hodinách domů ze

³ CHURANĚ, Milan a kol. *Kdo byl kdo v našich dějinách ve 20. století*. 1. vyd Praha: Libri, 1994. 687s. ISBN 80-901579-5-5. s. 316

⁴ <http://www.kpp.iipardubice.cz/1167412781-heydrichiada-na-pardubicku.html> [citováno 2007-11-1]

⁵ <http://www.militaryzone.cz/view.php?navezvclanku=&cisloclanku=2006051901> [citováno 2007-11-1]

zaměstnání, nejprve nově příchozímu nedůvěřoval. Po jednání bez přítomnosti dětí, v němž Valčík použije krycích vět, však nastala v rodině důvěrná pohoda a vzájemné porozumění.

Valčík žádal o rychlou pomoc při převezení vysílací a přijímací stanice Libuše a padáků a leteckých souprav z místa seskoku u Poděbrad. Adolf Švadlenka získal ku pomoci Františka Valentu, Josefa Janíčka a bratry Tycovy z Dražkovic. Do tří dnů úkol splnili. Vysílačka Libuše byla dopravena do lomu Hluboká bratří Vašků u obce Ležáky, kde byla provozována pět měsíců ve službách odboje.

Adolf Švadlenka měl svůj podíl na získání občanských legitimací. Později se u Švadlenkových v Mikulovicích nepravděelně scházeli členové skupiny SILVER A. Rodina poskytla parašutistům stravu. V této činnosti jim pomáhali Pavlasovi, kteří pracovali na velkostatku Slavíkových z Čivic, mlynář Žitek z Chroustovic, rodina Švadlenkova z Blížňovic. Obuv a ošacení zabezpečoval převážně pan Dvořák ze Semtína. Adolf Švadlenka sháněl velmi cenné zprávy, o které byl žádán. Pro získávání těchto zpráv musel podnikat dlouhé cesty vlakem na Valašsko, na Moravce, do Prahy, na Českomoravskou vrchovinu, kde žila řada známých Bohumila Laušmana. Cestoval převážně o víkendech: do vzdálenějších oblastí vlakem, do bližších míst na kole.

Do této ilegální práce zapojil i svou mladší sestru Evu Švadlenkovou, která žila s rodiči v Blížňovicích. Sháněla informace v okolí Hrochova Týnce, Chroustovic a Březovic a současně zajišťovala ve mlýnech potřebné potraviny.

Do Blížňovic přijel Adolf Švadlenka seznámit rodiče s Josefem Valčíkem pro případ nutnosti krátkého ukrytí parašutisty. Do obce přijeli na kole koncem března 1942 společně se synem Adolfem. Přijeli po silnici z křižovatky za Čankovicemi směrem na Chroustovice. Zpět se vraceli po silnici kolem mlýna Psotnov.

Začátkem února 1942 stanice Libuše odeslala do Anglie mezi jinými šifrovanými depešemi též tuto zprávu: „Adolf Švadlenka - adresa správná!“ Odpověď byla potvrzena. Skupina SILVER A a její spolupracovníci měli pro zahraniční odboj v Anglii velkou důležitost. SILVER A vypomáhala i ostatním parašutistickým skupinám v Čechách, se kterými udržovala stálý styk.

Tajně pořízený snímek pertruce osob v Kbelích u Prahy. Nikdo nemohl opustit město, byly uzavřeny všechny komunikace z Prahy a zastavena železniční doprava. V noci z 27. na 28. května následovala první velká razie - „dům od domu“.

pachatel, ten, který uprchl Kirchmayrovou třídou u ulice Na Kolínské, je popisován fakto: vysoký 160 až 162 cm, do řezů a značně poškozenu žravě až světle zbarvenou očišťnou sít. Na kolo je ponikovaná hustilka a nožním držad-

*Shayby přinášel Dubinský tak mu
řeknutí je jsem u a
z ch an ' Dubinský, Klobče*

VÝN

říšského protektora v Čechách a na Moravě
ze dne 27. k

Kdyby se tyto noviny dostaly do nesprávných rukou, mohly by udavači přinést vysokou odměnu. Ale nestalo se tak. Vzkaz pro Gabčíka napsal u Khodůl sám Kubíš. Předtím si v bytě Novákových umyl zakrvácený obličej, vyhledal v ordinaci MUDr. Lyčků a odebral se do bytu Zelenky-Hajského. Zde setrval.

vyhláška

1. Dne 27. května 1942 byl v Praze spáchán atentát na Zastupujícího říšského protektora # - Obergruppenführera Heydricha. Na dopadení pachatelů se vypisuje

odměna 10 milionů K.

Každý, kdo pachatele přechovává anebo jim poskytuje pomoc, anebo má vědomost o jejich osobě anebo o jejich pobytu a neoznámí to, bude zastřelen s celou svou rodinou.

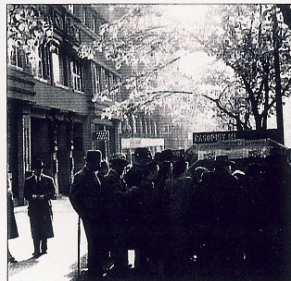
2. Nad okresem Oberlandrata v Praze se vyhláše oznámením této zprávy v rozhlase **civilní výjimečný stav**. Nařizují se tato opatření:

- a) zákaz vycházeti z domů pro veškeré civilní obyvatelstvo od 27. května 21. hodiny až do 28. května 6. hodiny;
- b) na tutéž dobu se uzavírají veškeré hostince, biografy, divadla a veřejné zábavní podniky a zastavuje se veškerá veřejná doprava;
- c) kdo se přes tento zákaz v uvedené době objeví na ulici, bude zastřelen, nezástane-li stát na první výzvu;
- d) další opatření jsou vyhrazena a v případě potřeby budou oznámena rozhlase.

Praha, 27. května 1942.

Vyšší vedoucí říjí a policie u říšského protektora v Čechách a na Moravě
podepsán K. H. Frank.

Na dopadení pachatelů byla vypisána odměna 10 milionů korun. Protektorátní vláda dodatečně zvýšila tuto odměnu za jakékoliv informace vedoucí k dopadení atentátníků na 20 milionů korun.

V Praze ve čtvrtek 24. května 1942. - Číslo 112. - Rok III. - Světlo XVI.

Polední list

Zvláštní vydání

ATENTÁT

na Zastupujícího říšského protektora

Deset milionů Kč odměny za předemné údaje, které povedou k dopadení pachatelů

Pro 27. května 1942... (text of the notice) ...

VÝNOS

říšského protektora v Čechách a na Moravě o vyhlášení civilního výjimečného stavu ze dne 27. května 1942.

1. Každý, kdo pachatele přechovává anebo jim poskytuje pomoc, anebo má vědomost o jejich osobě anebo o jejich pobytu a neoznámí to, bude zastřelen s celou svou rodinou.

2. Nad okresem Oberlandrata v Praze se vyhláše oznámením této zprávy v rozhlase civilní výjimečný stav. Nařizují se tato opatření:

- a) zákaz vycházeti z domů pro veškeré civilní obyvatelstvo od 27. května 21. hodiny až do 28. května 6. hodiny;
- b) na tutéž dobu se uzavírají veškeré hostince, biografy, divadla a veřejné zábavní podniky a zastavuje se veškerá veřejná doprava;
- c) kdo se přes tento zákaz v uvedené době objeví na ulici, bude zastřelen, nezástane-li stát na první výzvu;
- d) další opatření jsou vyhrazena a v případě potřeby budou oznámena rozhlase.

Praha, 27. května 1942.

Vyšší vedoucí říjí a policie u říšského protektora v Čechách a na Moravě
podepsán K. H. Frank.

Zvláštní vydání „Poledního listu“ z 28. května.

27. května 1942 uskutečnili parašutisté Jozef Gabčík a Jan Kubíš atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heidricha. Následovalo období ohromného teroru z německé strany zaměřené proti českému národu – zavedení stanného práva, vyhlazení Lidic. 16. června 1942 parašutista Karel Čurda zradil v Praze všechny skupiny, se kterými byl ve spojení. Dne 17. června 1942 začalo zatýkání na Pardubicku a okolí. Dne 24. června 1942 v dopoledních hodinách, v den nacistického běsnění v Ležákách, byl na pracovišti v závodě Explosia zatčen Adolf Švadlenka. Po týdenním marném vyslýchání, mučení a týrání byl 2. července 1942 ve svých 38 letech na Zámečku v Pardubicích s celou 39 člennou skupinou popraven. Poprava začínala ve 20.00 hod. Těla byla v krematoriu spálena a popel gestapo nechalo vysypat do řeky Labe.

Der Bezirkshauptmann in Pardubitz z.

Zl. 65-659/1942 Am 21.7.1942
 Čís. 11-VII-34- 238 Č Dne

Frau Antonie Švadlenková
 Mikolowitz Nr. 79

Betr. Adolf Švadlenka. Sterbefall- umrtf.
 Věc:

Beilage. 0
 Přílohy:

Nach h.a. eingelangtem Totenbefunde ist Obgenannter, welcher
 Podle došlého sem ohledacího lístku, shora jmenovaný, narozený
 am 2.6.1904 in Blischowitz pol.Bezirk
 dne v Blížnovice pol.okres
 Pardubitz geboren und nach Mikolowitz
 Pardubice a do Mikulovic

pol.Bezirk Pardubitz zuständig, ist am 2.7.1942
 pol.okres Pardubice příslušný, zemřel dne
 in Pardubitz gestorben.
 v Pardubicích

Der. Bezirkshauptmann
 i.A.

Eingeschrieben.

Po válce

Svoji práci pro skupinu SILVER A konal Adolf Švadlenka nezištně a tím se zařadil mezi nejstatečnější bojovníky za osvobození ponižovaného českého národa. Za statečnost obdržel od prezidenta Edvarda Beneše a vlády osvobozené republiky nejvyšší státní vyznamenání: Československý válečný kříž - In memoriam. Jeho jméno je vyryto na pamětní desce budovy ředitelství závodu Synthesia (bývalá Explosia) v Semtině, můžeme jej nalézt i v Památníku Zámeček v Pardubicích.

I jeho rodná obec připravila Adolfu Švadlenkovi důstojnou vzpomínku a odhalila mu pamětní desku. Vzpomínkové slavnosti 28. dubna 1946 se v Blížnovicích zúčastnilo velké množství občanů. Sraz účastníků byl u mlýna v Psoťnově. Po uvítání slavnostního řečníka, ministra průmyslu Bohumila Laušmana, nejprve promluvil spolužák Adolfa Švadlenky a tehdejší starosta obce V. Velínský, který svými slovy vzpomněl Švadlenkova mladého života a celé jeho rodiny. Následoval vzpomínkový proslov pana ministra, odhalení a předání pamětní desky veřejnosti. Závěrem vystoupila Marie Matlavová se svou básní.⁶

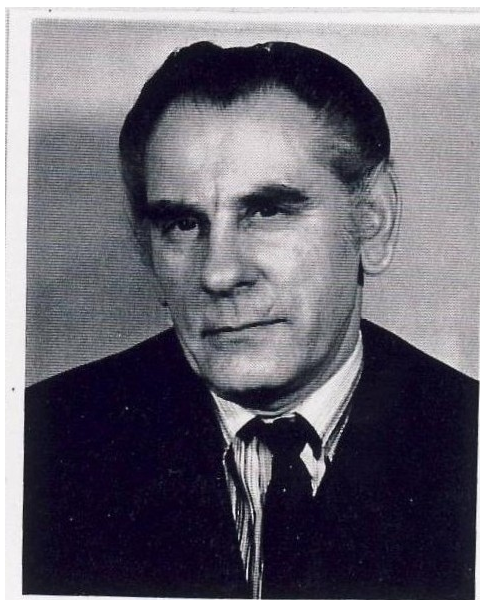
30.června 1946 byla za velké účasti občanů Mikulovic a jejich okolí odhalena v Mikulovicích pamětní deska. Stalo se tak opět za přítomnosti pana ministra průmyslu Bohumila Laušmana. Zde byl z jeho rukou předán rodině Československý válečný kříž - In memoriam. V projevu pana ministra zazněla slova o odvaze a čestnosti Adolfa Švadlenky. To, co činil, činil nezištně i když dobře věděl, že následky ponese celá rodina. V Mikulovicích byla za školou na paměť Adolfa Švadlenky pojmenována ulice. Po Josefu Valčíkovi nese jméno ulice směrem k rybníku.⁷ Jsou to ulice, kterými Valčík poprvé prošel a následně se nepravdělně vracel.

⁶ Báseň uvedena v závěru

⁷ Při setkání v Brně roku 1942 povzbuzovala jeho matka v práci pro vlast Josefa Valčíka takto: „Děláš to správně, chlapče. Děláš to pro národ a pro nás všechny. Raději polož život, ale zrádcem nikdy nebud“.

Epilog

V roce 1951 do rodiny Švadlenkových přišli dva neznámí muži s nejasným pověřením jisté organizace, kterou odmítli uvést. Jejich cílem bylo projednání navrácení Československého válečného kříže - In memoriam předaného v červnu 1946 naší rodině Bohumilem Laušmanem. Svůj požadavek zdůvodnili tvrzením, že šlo o prozápadní odboj považovaný za buržoazní a naší přímou podporu. Rodina po neustálém naléhání zásadně vrácení odmítla. Argumentovala tím, že odboj byl veden proti německé okupaci republiky a ten že byl řízen nejen ze západu, ale také z východu, s jediným cílem - osvobodit naši republiku. Matka i syn trvali na svém. Jednání skončilo. Válečný kříž zůstal trvale v rodině jako čisté a spravedlivé ocenění.

Fotografie Adolfa Švadlenky – syna

Rodiče Adolfa Švadlenky

Padlému hrdinovi Adolfu Švadlenkovi
(báseň složila Marie Matlavová)

Nad kolébkou chudou, Ti zpíval hukot řeky,
píseň česká tu zněla, jež přečkala věky.

Ve škole jsi milovat učil se svoji zemi,
nejkrásnější, nejdražší mezi světy všemi.

A za tuto zem, za sladkou její svobodu,
jsi život položil a ukázal jsi národu,
jak vroucí srdce v hrudi Tvoji bilo,
jak oddaně a krásně pro vlast a národ žilo.

V Zámečku pak naposled jsi zadíval se do rodného kraje,
kde si kolem chalupy tak vlnka s vlnkou hraje.

Tvé oči zmučené se zadívaly v rodný český kraj,
jež právě peklem byl a měl to být ráj.

Tvá ruka mozolná se v poutech v pěst tu svírá
a oko Tvé tu statečně do hlavní pušek zírá.

Výstřely třeskly, německý vrah tu jásá
a jaro tiše své květy na mučedníky střádá.

Tak zemřel jsi až k smrti věrný syn své milované vlasti
a národ po věky Ti v paměť květy bude klásti.

A budeš pro nás vždycky zářným vzorem,
ať hřímá či je jasno nad obzorem.

Památka Tvá tu věčně bude žít,
až pravnuci tu chleba budou sít.
O Tobě dětem svým tu budou povídat,
až pravnučky své děti budou kolíbat.

O Tobě, který jsi život pro vlast dal,
když vrah své zemi svobodu svatou vzal.

*Mučedníku Adolfovi, jenž položil svůj mladý život.
2. července 1942*